

## RECENSION



## En annorlunda bok om ledarskap

**Leva, leda. De existentiella frågorna och ledarens ansvar.** 143 sidor.

**Författare:** Louise Linder.

**Förlag:** Prästbyrå; 2006. ISBN 91-631-9727-8.

**Recensent:** Kristina Brandänge, psykiater, präst och psykoanalytiker.

Under helgen fick jag i min hand en helt ny bok om ledarskap, som fick mig att lägga allt annat åt sidan och som jag gärna vill rekommendera i första hand till kolleger i chefsposition. »Leva, leda« belyser ett uppmärksammat, men viktigt, område: de existentiella frågornas betydelse för ledarskapet. Jag läste den med stort intresse. Vid flera tillfällen slog det mig att jag skulle ha haft glädje av den här boken under mina 13 år som verksamhetschef (11 år för Ersta psykiatriska klinik och 2 år för Referenspunkt Ersta – för drabbade av katastrofer).

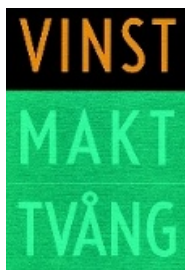
Louise Linder är präst och VD för Prästbyrå, som arbetar med samtal och stöd till enskilda och företag. I sin bok »Leva, leda« profilerar hon de existentiella frågornas betydelse för alla som leder en verksamhet. Möjligen är boken tänkt i första hand för näringslivets företagsledare, men den är absolut lika aktuell för läkare som är chefer. Louise Linder belyser nio olika »dimensioner«, existentiella frågor som ledare möter i verkliga livet: drivkrafter; självbilden, människosynen; döden; utsatt- och ensamheten; makten; förändring; kärleken; livets mening; hur tar du hand om dig själv?

**Boken har vuxit fram** i samtal med tre ledande företrädare för svenskt näringsliv: Hans-Erik Andersson, Marie Ehrling och Carl-Henrik Svanberg. Boken avslutas med författarens egna reflektioner kring den mänskliga tillvaron. Vad är människan? Vad betyder döden, förändringen, krisen och riten? Författaren bjuder generöst på sina egna erfarenheter.

Boken är tydlig och uppmuntrande. Den belyser chefsens möjlighet – och skyldighet – att bestämma över sitt eget liv.

Boken är stimulerande och lättläst samtidigt som den väcker reflektioner om det egna ledarskapet. Den framhåller ledarens ansvar samtidigt som den lyfter fram chefen som en person som alltid väljer förhållningssätt till sitt eget chefskap – även när han eller hon tvingas lämna det ifrån sig. En genomgående tanke är att chefen måste leda sitt eget liv för att kunna leda andra. Även när chefen känner sig trängd från alla håll har han/hon alltid ett inre utrymme kvar, nämligen hur han/hon förhåller sig till det som sker.

Jag hoppas att andra kolleger ska ha lika stor glädje av »Leva, leda« som jag.



## Angeläget om vinst, men riskerna negligeras

**Vinst.** 117 sidor.

**Författare:** Lars Jederlund, redaktör.

**Förlag:** Författarna och Verbum förlag; 2007. ISBN 978-91-526-3091-4.

**Recensent:** Jan Halldin, leg läkare, med dr, Stockholm.

Boken »Vinst« är en antologi skriven av olika författare med skilda perspektiv. De har sin utgångspunkt i ekonomi, politik, Kooperation, etik, filosofi och teologi. Förordet är författat av Thorbjörn Larsson, direktor vid Ersta Diakoni. »Vinst« är rubriken på den första i en serie av tre böcker. De två följande kommer att handla om makt respektive tvång.

**Det är både angeläget** och efterlängtat att en bok i ämnet vinst ges ut nu. Det kunde emellertid redan i rubriken ha klargjorts att innehållet enbart rör vinster av ekonomisk art. Det finns andra typer av vinster, exempelvis de humanitära, som är centrala i vård och omsorg. Kan det vara så att de senare vinsterna alltmer glöms bort i en tid då marknads-ekonomiska krafter styr människans mål och mening?

Kristian Karlsson, ledarskribent i Svenska Dagbladet, anger att den ekonomiska vinsten är vår huvudsakliga

drivkraft, den som får oss att stiga upp på morgonen och gå till jobbet. För en del kan det kanske vara så, men förhoppningsvis inte för alla. Även Karlssons påstående att vinstintresset är den viktigaste drivkraften för välstånd och utveckling kan ifrågasättas.

Det talas på flera ställen om att vinsten skall vara ett medel för att driva ett företag vidare. Ibland har dock vinstintresset ett egenvärde och kan övergå i girighet. Det kan bli en sjuklig lönsamhetsfixering benämnd teleopati – ett begrepp som har myntats av en amerikansk företagsetiker.

Gun Britt Mårtensson, förbundsordförande i HSB, skriver att i ett kooperativt företag är vinsten inte ett mål utan ett medel för att bli åstadkomma mer värden för medlemmarna. Finns det en värdegrund, är risken mycket mindre att vinsten får ett egenvärde.

Bengt Kristensson Ugglå, professor i filosofi, har i sitt bidrag inspirerats av Joel Bakan (författare till boken »The corporation. The pathological pursuit of profit and power«). Bakan frågar sig vilken typ av personlighet vi har att göra med när vi talar om ett aktiebolag. Han använder en psykiatrisk diagnos och menar att aktiebolaget är en psykopat – »en oansvarig personlighet, som försöker manipulera allt och alla«.

**Flera av författarna** tar upp sjukvården men berör endast marginellt riskerna med ekonomiska vinstintressen i vården. Författaren och samhällsdebattören Åsa Moberg säger att produktionen av sjukvård och omsorg skall vara både privat och offentlig. Framför allt vill hon se privat vård av olika sorter inom psykiatri, eftersom den offentliga psykiatri har så lite att erbjuda. Hon menar också att det demokratiska systemet silar mygg och sväljer kameler. Miljonvinster som gjorts på privata vårdcentraler i Stockholms län 2005 slås upp som en förstasidesnyhet i Dagens Nyheter (4/12 2006), men när ett läkemedelsföretag som Astra Zeneca redovisar 45 miljarder i vinst 2005 tas detta endast parentetiskt upp i ett nyhetsinslag i TV. Nu går det enligt min mening inte att jämföra vinsterna på privata vårdcentraler med dem i AstraZeneca – det blir som att jämföra äpplen med päron.

**Sammanfattningsvis** är det bra att frågor om vinster av ekonomisk art nu börjar diskuteras. Därför välkomnar jag denna bok. Däremot är det en brist att det inte finns något bidrag från någon som allsidigt kunnat analysera konsekvenserna av ekonomiska vinster och vinstintressen i vården. Ett sådant bidrag hade gjort antologin mer heltäckande. Boken är dock av intresse för läkarkåren som debattunderlag. ■